

פרוטוקול מס' 47/א

מישיבת וועדת הכספים

ביום ב, ג' בשבט תשט"ז - 16.1.56 בשעה 11.00

ג ו כ ח ל י מ :

חברי הוועדה:

- י . גורי - יו"ר
- י . אפרתי
- י . בדר
- ש . דיין
- א . הרצפלד
- ס . חזני
- נ . לוין
- ז . סוזאייב
- י . ספיר
- ס . קלמר

סוזטנים:

- מר ד . בן-דרור - מטעם משרד האוצר
- מר ג . קמחי -
- ד"ר קיטרון - מטעם משרד המשפטים
- מר ש . ספיבק

סדר-היום:

- הדיון בחקציב נוסף לשנת 1955/56
- צו תעריף המכס והפטור

- - -

היו"ר י . גורי:

אני פותח את הישיבה.
אנו ממשיכים בדיון.

מר ד . בן-דרור:

אני חייב לוועדת הכספים שני חובות:
 חוב אחד בענין הדפסת הנייר במכס, בלו
 ומס קנייה. במחלקת הבלו - 25 אלף מהם 18 אלף בנדרולים לטבק
 ו-7 אלפים חבקים לטשקאות. במחלקת מס קנייה - 40 אלף מהם
 30 אלף בולי העתק ו-10 אלפים בולי גהוץ ותוי בקרת לטכסטיל.
 במחלקת המכס - 15 אלף להדפסת טפסים וטפסים כספיים.

הועלתה השאלה: מדוע כה גדול ההפרש בין

החקציב האורגינאלי לבין החקציב הנוסף במעיקר הדפסות הנייר.
השיבותי כי הובאה בחשבון ההדפסה הרגילה כמו במשרדים אדמיניס-
טראטיביים אחרים אך לא ההדפסה המיוחדת.

ס . קלמר:

אני מבין שאם מדפיסים בכמויות גדולות
יוצא הדבר יותר זול. הכן נוהגים?

לאיזה תקופה?

מדפיסים בכמויות גדולות.

מר ד . בן-דרור:

החוב השני שאני חב לוועדה הוא בענין
סחלקת החזונה: ציוד למטבחים בלתי לימודיים. ברחמי את הענין.
הכוונה היא לציוד מטבחים ביישובי העולים הסכונים להזנה ישירה
ולא ללימודים. הכל בקשר עם העליה החדשה.

היו"ר י. גורי:

אנו חוזרים לענינו.
אני קורא את הסעיפים הסופיים תחת

הכותרת משרד הפנים.

האם הסכום הסופיע בהכנת הבחירות לכנסת
השלישית הוא גדול מהסכום שהיה בתקציב?

י. ספיר:

בתקציב הופיע סעיף בקשר לפעולות ערעור
בסכום לא גדול של 15 אלף ל"י. למעשה כל
פעולת הבחירות לכנסת השלישית לא הוכנסה לתקציב המקורי. להכנות
לא היה תקציב. דובר על כך עוד בכנסת.

מר ד. בן-דור:

תגמולים לנכים ולמשפחות חללים

האם הכוונה היא לנכים מטלחמת העולם
השנייה?

י. ספיר:

גם הנכים של המאורעות האחרונים נכללים
בסעיף דכנסים למסגרת זו.

מר ד. בן-דור:

מה שנוגע להלוואות לשיקום כלכלי - רצוי
שנקבל סקר על השימוש בהלוואות כי אין

י. ספיר:

חוקים קבועים בענין זה.

מר עמיר יוכל לתת לכם סקירה טלוא בענין
זה.

מר ד. בן-דור:

הכותרת אינה טובה. אינך יכול לכתוב
"הסחלקה לנכי מלחמת השחרור, מלחמת העולם
השנייה וארגונים אחרים". יש לתקן הכותרת ולכתוב לנכים אחרים.

היו"ר י. גורי:

ועתה נעבור למדור לנכי מלחמה בנאצים.

מה היה הסכום האורגינאלי?

י. ספיר:

בסעיף 303 - 840 אלף ל"י, ובסעיף 308 -
350 אלף ל"י.

מר ד. בן-דור:

במדור לנכי מלחמה בנאצים סעיף 301 -
195 אלף ל"י ובסעיף 307 - 5000 ל"י.

איני מבין דבר אחד: בחמש השנים האחרונות
לא היו עולים מארצות אירופה המרכזית.

י. ספיר:

נכון שלא עלו, אבל החוק הוא חדש, ורק
עתה החלו אנשים להגיש תביעות.

מר ד. בן-דור:

אני רואה כי כאן בניגוד לסעיף הקודם
התגמולים השוטפים אוכלים את התקציב כולו

היו"ר י. גורי:

ולא הלוואות לשיקום כלכלי.

נכון, כי רוב רובם של האנשים האלה מסודרים
ואינם זקוקים להלוואות לשיקום כלכלי.

מר ד. בן-דור:

המלוח העממי

היו"ר י. גורי:

מכאן יוצא שמלבד ההוצאות לצרכי כתיבה ומשרד ומודעות ופרסומים - סך כל שאר עשרה הסעיפים הוא 5000 ל"י. אני מניח איפוא כי המלווה זהנה פשירותים של משרדים אחרים.

מר ד. בן-דור:

למעשה הדבר מנוהל על ידי משרד האוצר. ההוצאות העיקריות הן הדפסות והוצאות פירסומת.

הוצאות קרן הארנונה

מר ד. בן-דור:

שכר הדירה הוא בגלל ההעברה מתל-אביב לירושלים.

מלוח חרבה - מט רכוש

מר ד. בן-דור:

הענין מתחיל. תקציב השנה היה בנוי על חיסול בקצב מהיר. היה תקציב של 355 אלף ל"י שהיה בנוי על 73 עובדים, מספר שקיוונו כי יהיה הממוצע. נתברר כי קצב החיסול ופיטורי העובדים לא היה כמשוער ואנו צריכים להוסיף משכורת ל-17 עובדים.

מ. קלמר:

ידוע לי שעוד לפני שנה פיטר מלוח חובה כארבעים עובדים. איני מבין את העיכוב אם עוד לפני שנה התחילו לפטר במספר כה רב?

מר ד. בן-דור:

בשנת 1954-55 היו כ-143 עובדים. תקציב 1955-56 בנוי על 73 עובדים. כלומר שרק לגבי הממוצע בלבד הנחנו פיטורים של שבעים עובדים. לא הצלחנו לפטר את כל השבעים ונשארו עוד 17 עובד.

א. הרצפלד:

אין המדובר בסעיף חדש. המדובר כאן מאפיין את כל שיטת התוספות אצלנו באחדשים האחרונים של השנה. איני מבין מדוע הדבר בוועד דווקא בחודש ינואר גם אם לא התפטרו אלא שהיו צריכים להתפטר. אני מאשים את האוצר על כך שלא ידע את הדבר מראש. אם רוצים אתם שיתחסרו אליכם באסון - דעו שאין הצורך סובל תוספת באמצע השנה. הדברים צועקים לשמים.

היו"ר י. גורי:

אין אתה צודק בענין זה. לאו דווקא סעיף זה הוא הצועק לשמים. קבלת את ההסבר. הוברר כי קצב הפיטורין לא היה כפי שאנצ'ר מראש. קשה להגיע בעניינים אלה של חיסול לדיוקים. אולם אם טענתך/שמאוחר מדי באו לבקש את הכיסוי - הרי אתה צודק.

ז. סוזאייב:

הרושם המתקבל הוא שלגבי משרד האוצר לא חלים כל אותם הכללים החלים על משרדים אחרים. אני יודע כי במשרד המסחר והתעשייה בשעתו היינו צריכים לקבל מספר פקידים חדשים, אולם היות וחשבנו שבעבור את התקציב עשינו הכל כדי להימנע מכך ופטרנו פקידים כדי להישאר במסגרת התקציב. לי נראה שדווקא משרד האוצר הוא שצריך לשמש דוגמה בענין זה, ולצערני הוא אינו משמש דוגמה טובה. גם בשעה שהיינו עדים לפיטורי פקידים במשרד הממשלה, הרי במשרד האוצר היינו עדים לתוספת של פקידים. הטענה הייתה,

שמשרד זה מבצע פעולה חשובה. נכון הוא, אלא שגם משרדים אחרים כמשרד הבטחון, החינוך מבצעים עבודה חשובה עד מאד. וכשם שד"ר לנדאו ידירי שומר כל כך על החוק ומאלץ אנשים לשלם ככתוב בחוק - הרי גם הוא וגם משרד האוצר צריכים לשמור על החוק.

ועתה לסעיף הדפסות ונייר המופיע בכל תקציב. לפי דעתי יש לרכז את המספרים כדי שתינתן לנו התמונה הכוללת של כל משרדי הממשלה על הוצאות בסעיף זה. רק כך נדע את היקף הגידול ובתוך זה גם את ענין המדפים הממשלתי. יתכן וצריך לשנות את הגישה, יתכן והמדפים הממשלתי הוא יקר מדי. אני יודע כי בענף זה אין עתה תעסוקה מלאה. ומדינתנו ברוכה בבתי דפוס, יתכן ובגישה מסכונת נוכל לחסוך, ויש מקום לרביזיה בנידון. אם תציעו לקיים את הדיון בענין זה לקראת הדיון בתקציב החדש - אסכים לכך, אולם דומני שאין להימנע מבדיקה זו של כל מסק ההדפסות במדינה.

מ. סלמרי:

אני מעריך את פעולתו של מלוה חובה. אני חושב בניגוד לקודמי כי משרד האוצר הוא משרד מיוחד במינו. יש לזכור כי הוצאה במשרד זה פירושה הכנסה. אילו באת ואמרת כי קבלתם במשך השנה עוד 17 עובדים הייתי מבין את הדבר, אולם פה המצב הוא אחר: התברר שלא היתה אפשרות לפטר 17 עובדים שאינם חדשים. אני רוצה לשאול: אנו מקבלים את התקציב לפני סוף שנת הכספים. המשרדים השונים מגישים את התקציב סחצית השנה לפני תום שנת הכספים. המשרד יודע את חשבונו, ואם הוא מתכוון לפטר 100 עובדים או 50 עובדים - עליו לעשות כבר אז את ההכנות לכך ולהודיע לפקידים אלה ולעובדים אלה כי הם עומדים להיות מפוטרם. אני רוצה לשאול: מה היה המצב כאן באחד לאפריל?

מר ד. בן-דור:

יחידה זו עומדת להתחיל. בשנת 57-1956 היא תהיה כמעט אפסית. הבעיה איננה בכך שנפטר את כולם, אלא סתם נפטרם, כי הזמן גם הוא קובע בענין זה.

חיסול יחידה קשור בשני דברים: (1 טגירת החשבונות; 2) עצם הפיטורים.

ועתה להערותיו של חבר הכנסת סוזאייב. אין אנו מפלים לטובה את משרד האוצר. אנו לוחצים על משרד האוצר ועל משרד מלוה חובה כשם שאנו לוחצים על משרדים אחרים. גם במשרד המסחר והתעשייה היו לנו הסכמים בלתי כתובים, שאם לא יצליח להיות במסגרת התקציב - נוסיף את החסר. עוד בשנה שעברה הוספנו סכומים לתשלום משכורות במשרד זה.

לענין ההדפסות והנייר. בתקציב המדפים הממשלתי אפשר למצוא את ההשוואה בין השנים. חלה עליה וזו בגלל התייקרות העבודה עצמה ובגלל חוספת פעולות המצריכות הדפסות מיוחדות.

י. בדר:

כמה הוספתם לתקציב משכורת במשרד הנריאות והפנים?

מר ד. בן-דור:

לא הוספנו לתקן העובדים של משרד הפנים ומשרד הנריאות. כל עובד חדש מקבל משכורת-ארעית עד עברו את הפרוצדורה של הבחינה.

היו"ר י. גורי:

אתמול ניתן הסבר בעתונות שהעבודה היא ארעית למשך חמישה חדשים בלבד. נדמה לי כי התואר אמחד וההסבר הזה מאידך אינם זהים כי אין שבר ארעי לפקידים בדרגה זו.

י. ספיר:

נציבות הסגנון סכנידה בענין זה.
אם מתקבל לתפקיד אחד הפקידים
הבכירים המינהלתיים לתקופה ארעית ללא בחינה - אין באפשרותו
אחר-כך לעמוד בבחינה לכשיבוא המכרז, כי לאיש זה ברור שיש
עדיפות.

י. בדר:

טרם שנסיים את הדיון בתקציב הנוסף
אני מציע להזמין את נציב השירות

לישיבת וועדת הכספים.

הינ"ר י. גורי:

אנו יכולים לדון בבעיה זו של קבלת
עובדים אולם לא בקשר עם התקציב הנוסף.

י. בדר:

משרד הפנים ומשרד הבריאות מבקשים מאתנו
הקצבה נוספת. לפי העתונות מסתבר כי
משרדים אלה קיבלו עובדים חדשים. אם המשרדים לא ביקשו תוספת
למשכורת סימן הוא להם תוספת תקציב.
סולתר להם כסף, ואין איפוא צורך לאשר

הינ"ר י. גורי:

אני מקבל את הצעתך, אולם במקום שנעשה
זאת עכשיו אני מציע לקיים את הדיון
בענין זה בקשר עם התקציב החדש, ואז נזמין את נציב השירותי המדינה
ונציב בפניו את השאלות.

הטעם הוא פשוט: הודעתי לנשיאות
הכנסת שאוכל להביא את התקציב בשבוע הבא. אני מקווה כי נוכל
לסיים את הדיון בתקציב מחר, אך אם נכבית עתה דברים חדשים ושאלות
חדשות - יגזול הדבר שעות לא מעטות. זוהי בקשתי.

י. בדר:

אני מבין כי אדוני מבטיח לנו
שיתן לבעיה זו עדיפות לאחר שבגמור

את בעיית התקציב הנוסף.

הינ"ר י. גורי:

כן.

י. ספיר:

אני מרשה לעצמי לפקפק אם נוכל להביא
את התקציב הנוסף בשבוע הבא. גם אם
נסיים את הדיון השבוע, הרי על החברים להגיש את הצעותיהם, וזאת
רק לאחר שיקבלו תמונה כוללת. על כן לא נוכל להביאן אלא בשבוע
הבא, ורק לאחר טכנ נוכל להביא את הדבר בפני הכנסת.

הינ"ר י. גורי:

אתמול התקדמנו יפה. כן גם היום.
מחר לפנינו חמש שעות עבודה. איני
חושב, על כן, שהדבר אינו אפשרי. האמת היא שהקדשנו לדיון זה
בתקציב הנוסף כ-13 ישיבות, אולי גם 15. הייתי מבקש לא לאכזב
את נשיאות הכנסת. אין אני לוחץ בענין זה, אבל דוטני שהדבר אפשרי.

משרד הדואר

הינ"ר י. גורי:

על ההכנסות כבר עברנו. ניגש להוצאות.
(קורא דברי הסבר בעמ' 49).

י. בדר:

כמה שאלות:
(א) כמה עובדים נוספים נתקבלו על סך
תקציב זה, כי אני רואה לפני סכומים ניכרים לתוספת המשכורות.

ב) פיצויים לעובדים בסכום של 118.400
בו בזמן שחלה העלאת משכורות ניכרת. הדבר מחייב הסבר.

ג) שעות נוספות בסכום של 74 אלף ל"י.
עלינו לדעת אחת ולתמיד מה היסוד לשעות נוספות, היש התחייבות לשלם שעות נוספות אם לא? אמר לי סר סחר למשל שבמטרה לא מקבלים בעבור שעות נוספות.

הינר י. גורי:

ידוע שהשוטרים אינם מקבלים תשלום בעבור שעות נוספות.

י. בדר:

איני מבין מדוע צריך להיות הבדל בין שוטר לבין פקיד מדינה באשר לשכר. רבים העובדים המקבלים תשלום של שעות נוספות: במס הכנסה ובמשרדים אחרים. במס ההכנסה נתקבלה לאחרונה החלטה שאין לשלם בעבור שעות נוספות. הייתי רוצה לדעת אחת ולתמיד מהי השיטה לאורה אנו הולכים.

לענין השירות הבולאי. אני רוצה לדעת את האמת בענין זה. יש כאן עמילות, סוכנים בחו"ל. הייתי רוצה לדעת מה חלקו של טשור הדואר בטכירת בולים פילטליסטית, האם הדואר עושה זאת על חשבונו הוא או שמקבל אחוזים מהסוכנים? אנו שומעים בענין זה דברים חטורים.

אני רוצה להשמיע דברי אזהרה: יש הגזמה בהוצאת בולים חדשים. מבחינה פילטליסטית הדבר רצוי, אבל יש גבול. לארצנו שם רע בענין זה בעולם. פילטליסטית היא מעצמה בפני עצמה בעולם הגדול. הרברים הם עדינים.

מה פירוש החזרות על חשבון השקעות קודמות (בלאי ורבית). איני מבין איך מחזירים בלאי? לו אמרתם החזרות של סכומים שהושקעו בדואר קרן ורבית הייתי מבין, אך איני מבין איך מחזירים בלאי. לא אחת בקשתי כי מפעלים מסקיים של המדינה ינהלו פנקסאות מסחרית כדי שנדע אחת לתמיד מה מסקיותם.

י. ספיר:

אשר לבלאי. בתקציב המקורי ישנם שני סעיפים: (1) החזרת הלוואות; (2) בלאי. לגבי החזרת הלוואות החשבון הוא פשוט: כל מפעל שלווה מחזיר את הלוואה במשך זמן מסויים. מאותו רגע שהיו לו הכנסות נוספות הוא הנהיג את תשלום הבלאי לרבית על חשבון הלוואה. צדק חבר הכנסת בדר באמרו שאין לזה בסיס, כי למעשה כל העודף הולך לבלאי. אני חושב כי הבלאי המוחזר על רבית הוא גבוה מהבלאי המסחרי. גם הכסף אינו נכנס לקרן מיוחדת אלא לקופת האוצר מתוך הנחה שהמדינה תכסה בבוא הזמן את מחסורי המפעל הזה בין אם יש כסף לזכותו ובין אם אין. נכון שאין כאן כל בסיס חשבוני.

אשר לשירות הבולאי. אני מבין כי הדפסת הבולים היא לצורך השירות הבולאי, אולם איני יודע מה היה תקציבו של השירות הבולאי. מהי ההכנסה הכללית של השירות הבולאי?

סר ד. בן-דננר:

ההכנסה האורגינאלית היא 800 אלף ל"י. ההוצאה - 475 אלף ל"י.

י. ספיר:

מה פירוש פיצויים לעובדים. מה היה הסכום האורגינאלי?

הבראה ונזקף. האם זה דבר חדש שהונהג

לא מכבר?

הדפסת בולים. מה היה הסכום האורגינאלי?

מר ד. בן-דור:

118 אלף ל"י.

אתחיל מן השירות הבולאי. בשאלתי איך נעשית מכירת הבולים על ידי השירות הבולאי? - לפני שנים היה לדואר משרד בחו"ל. התברר כי אין הדבר יעיל, ועל כן הלכנו בשיטה של סוכנים המקבלים 15% מההכנסה. הגדלת הסוכנים בסכום של 28 אלף ל"י מעידה על היעילות שבשיטה זו. הגדלת מכירת הבולים בחו"ל היא בסמיתים אלף ל"י.

ג. טוואייב:

אני רואה לפני את הסטפרים. בינואר-נובמבר 1954, ב-11 חדשים אלה, נמכרו לחו"ל בולים בסך של 194 אלף דולאר. בינואר-נובמבר 1955 - 237 אלף דולאר. ההפרש הוא בארבעים אלף דולאר.

מר ד. בן-דור:

גם קודם הכניסו לתקציב הגדלה מסויימת. בשנת 1954-55 - 29 אלף, ובשנת 1955-56 - 35 אלף. עכשיו - 28 אלף. יחד 63 אלף ל"י. עדיין ידינו נטויה.

אני משוכנע כי אומדן ההכנסה מהשירות הבולי מתאמת. בדקנו את הדבר.

אשר להערותו של חבר הכנסת בדר בענין כמות הבולים. איני בקי בענין זה. במשרד הדואר יושבים מומחים השומרים על שמה הטוב של מדינת ישראל. יודע אני כי יש התענינות גדולה בבולי ישראל.

ג. טוואייב:

זוהי על כל פנים התרשמותו של כל אזרח ברחוב שאינו בקי בענין זה. היינו רוצים לדעת כמה פעמים בשנה מוציאות מדינות אחרות בולים חדשים. נדמה לי כי אצלנו יש הגזמה בענין זה.

מר ד. בן-דור:

אני עובר לענין שעות נוספות.

הנדב"ר י. נורי:

אני רוצה להצטרף לשואלים: רכשתי לי בקיאות בענין זה מתוך עבודתי בוועדת השכר. החוק קובע כי דרגות 15 עד 9 ועד בכלל מקבלות עבור שעות נוספות. דרגות 7 ו-8 מקבלות חופשה תמורת שעות נוספות. דרגות 1-6 אינן מקבלות מאומה.

בענין משרד מס ההכנסה. במשרד זה קיבלו העובדים בעד שעות נוספות. הטכס זה צריך היה להסתיים באפריל 1955. שלטונות מס ההכנסה ביקשו ארכה וזו ניתנה להם ונטשכה עד 31.12.55. סכום זה של 74 אלף הוא סכום בכבוד. על איזה סוגי פקידות הוא חל? והאם מס ההכנסה הוא היוצא מן הכלל היחידי?

י. ספיר:

בעיית שעות נוספות לגבי עובדים קבועים היא בעייה שלא הוכח עדיין אם היא רצויה. יש הנחה לא כל כך בלתי מבוטסת שכאשר פקיד יודע מראש שהוא יכול לקבל עבור שעות נוספות הנו מתבטל במסך 7 שעות עבודתו ואינו עושה עבודתו כראוי.

מר ד. בן-דור:

אני מסכים להנחה זו. אולם בשירותי הדואר אנו נותנים אפשרות להעסיק עובדים בדרגות נמוכות: עובדי אשנבים בתקופות החגים ובתקופת הבחירות, דוורים, עובדי מיון וכו', כי לא כדאי לקבל עובדים נוספים. המדובר בעובדים בדרגות נמוכות ולא במינהליות.

פיצויים לעובדים. יש בתקציב הרגיל סעיף כללי של פיצויים לעובדים. החלטו שבמשרד הדואר שהוא מפעל סגור אין הגיון לשלם פיצויים אלה מן ההכנסה הרגילה של הסדינה. סכום זה איפוא הוצא מתוך הסעיף הכללי בתקציב המקורי. המדובר ב-136 איש מתפטרים אם נשים בהריון או פיתורים משמעותיים.

הענות לבית הבראה ונופש לעובדים. כשנה וחודמת ניתנו להבראה ונופש מאה אלף ל"י לכל עובדי הסדינה שחולקו באופן פרופורציונלי בין המשרדים. השנה סקנה הצו זכות נופש לכל עובד בעל ותק של למעלה משלוש שנים לצאת להבראה לכל בית סרגוע, אם למספר של 7 ימים הוא רשאי לקבל תמורה של חמישה ימים עד מכסימום של 9 ל"י ליום. במשרד הדואר הכנסנו את הסעיף בהיותו מפעל סגור כי אין אנו רוצים לשלם את הסכומים הללו מהרזרבות להתייקרות.

אשר לבלאי ורביית. צדק חבר הכנסת ספיר בענין אי עריכת החשבון הסדוייק של הבלאי. יתכן ובתקציב 57-1956 יהיו המשרדים מבוססים יותר ויוכלו לעשות חשבון סדוייק יותר. אנו מקווים כי יופיע גם בלאי ברכות. היות וטרם נעשו החשבונות - אנו לוקחים בינתיים את הסכומים הנוותרים.

ז. סוזאייב: כמה לקחתם?

מר ד. בן-דרור: בשנת 55-1954 סך של שלשה מיליון ו-25 אלף ל"י. בשנת 56-1955 סכום של ועכשיו התוספת היא של 232 אלף ל"י.

משרד התחבורה

מר ד. בן-דרור: גם מפעל התחבורה הוא מפעל סגור.

ס. קלמר: שאלה לי ליו"ר: קבלת הבטחה שנזמין את שר התחבורה בקשר עם הנסיעות בשבת בחברת "אל-על".

היו"ר י. גורי: נדון על כך בקשר עם התקציב הבא. אז נזמין את שר התחבורה. אני בקשן צאצאן שתסכים להעתיק את הדבר לדיון בתקציב הבא.

ס. קלמר: אני נענה לבקשתך.

י. ספיר: אשר לנמלים. יש כאן חלק הנובע, ואני מדבר מתוך נסיון, מחשבות ארעיים. לנמל חיפה יש נטיה של אכספנסיה ויש פה תשלום של שעות נוספות. הדבר יכול להתברר על ידי העבודה הנוספת, אולם יש נטיה להעביר משכורות דרך חשבון של ארעיים במקום תקן ולהוציא הוצאות שלא היו קבועות בתקציב המקורי. דבר זה הפך בנמל חיפה ממש למעשה אטנות. על כן אני שואל: מה פירוש הסכומים המופיעים במשכורת?

מר ד. בן-דרור: תוספת שכר נובעת משני דברים: א) תוספת רגילה; ב) תוספת שכר שניתנה לעובדי נמל חיפה לשם השוואת שכרם עם שכר עובדי נמל הדרום.

י. ספיר: בודאי נפלה כאן טעות: לא יכול להיות שהיתה הרחבה במיליון. קפיצה במיליון לא תיתכן. זוהי טעות.

יש לפני מספרים מעניינים של הוצאות נמל והובלה של מלט. יוצא לפי זה כי הוצאות הנמל מגיעות לחמש ל"י טון 13 כולל רק הובלה של הרכבת היא בסכום של 800 פרוטה. בתנאים אלה של תוספת הכנסה עודפת יש מקום לתקן את התעריפים. במשך השנתיים האחרונות הופחתו התעריפים במידה ניכרת. יש תעשיות יצוא רבות שעל חומר הגלם המהווה חמישים אחוז מן הערך משלמים 2% דמי רציף. אנו הורדנו בשעתו לרבע אחוז. עם גידול ההכנסה יש מקום להפחית עוד את דמי הרציף גם על חומר גלם המיועד לייצוא, זה באשר לנטלים.

ועתה לרכבות. הובאו למשק הרכבות מספר קטרים דיזלים, הוצאו טלל שימוש כארבעים קטרים דיזלים. הדבר מתבטא בחסכון ניכר של דלק, אולם לא רק בדלק, אלא גם במספר הפועלים העובדים בסדנאות הקישון בהן היו מתקנים לעתים קרובות את קטרי הקיטור. בחודש פברואר ניתנה הוראה למועצת פועלי חיפה לפטר עובדים אלה. אלמוגי שלא יכול היה להודיע עקרונית על התנגדותו לא מלא אחרי ההוראה, שמעתה כי אנשים אלה לא פוטרו עד היום הזה. מה הם עושים? - איני יודע. עובדה כי כי נשארו לסעלה מטאח איש לא פוטרו מחמת התנגדותה של מועצת פועלי חיפה. הדבר מתבטא בתקציב רציני למדי. יוצא שאין אנו מרוויחים מאומה מהכנסת קטרי הדיזל. כל הסכום המופיע כאן מחוץ לדלק צריך להיות נחסך על ידי הריאורג-ניזציה ברכבת. המדובר בסכום של ארבע מאות אלף ל"י. זהו הסכום המופיע כאן. ולפי מספר הפועלים סכום של 2500 ל"י.

י. בדר:

הבינותי כי תקציב זה בענין המשכורות בנוי על החלטת הממשלה מחודש אוקטובר-נובמבר. אם הנחה זו נכונה הייתי רוצה לדעת מה יהיה אם תחזור בה הממשלה מהחלטתה, כפי שפורסם כבר בעתונות.

מר ד. בן-דורון:

נכון שתקציב זה בנוי על החלטתה של הממשלה מאז. אם יוחלט אחרת, וזה עדיין אינו בטוח, הסכום לא יוצא ויישאר עודף.

י. בדר:

איני בעד השיטה האומרת: העברות מסעף לסעף. דבר זה הפך אצלנו לשיטה. כל מה שמקבל המשרד הוא משתדל להוציא. אם נכניס סכומים אלה לתקציב המשרדים - הם יוציאו אותו לסעפים אחרים. אפילו סר ארנון לא יוכל לעמוד בגדם.

מר ד. בן-דורון:

אין אנו יודעים עדיין כמה יסתיים הדיון בשאלה זו של העלאות השכר. אנו נמצאים כבר בחודש ינואר. ברור שגם בעבור חודש זה נשלם. למעשה אנו משלמים כמעט את מלוא הסכומים, 90% של הסכום נסו. איני חושב, איני יודע אם תחליט הממשלה לקחת את הכסף בחזרה. ההחלטה בענין זה נדחתה לשובע ימים. עליה יהיה להחליט אם לקבל את אשר הוחלט בועד הפועל של ההסתדרות ואם לקחת בחזרה את המפרעות ששילמה לעובדים.

י. בדר:

אני רוצה להבטיח כי העובדה שיש כסף בתקציב לא יכולה לשמש עילה להוציא כסף זה למטרה אחרת.

מר ד. בן-דורון:

הכסף בינתיים בידינו ונוכל להשתמש בו לפי ראות עינינו. הדבר נמצא בפיקוחנו אנו.

לשאלתו של ח"כ ספיר בענין השכר נמסל חיפה. כפי שאמרתי כבר הוא מורכב משני סכומים: לא תוספת עובדים, אלא תוספת שכר עבודה ובחלקו השוואת השכר.

אשר לתעריפים. היות ואין עדיין חשבון של בלאי ורביית אי אפשר לומר בבטחה שנמל חיפה מרוויח. ואשר להנחות לייצוא מלט - מתקיים על כך דיון כללי באשר לפרמיות וההנחות לייצוא. אנו מקווים כי באפשר למוצרי הייצוא להגיע למחירים שיש בהם כדי לעמוד בהתחרות בשוק העולמי.

לענין הרכבות. העליה בדלק ובחמרים
שונים אחרים נובעת לפי דברי ההטבר משלשה טעיפיים; א) עליה במחירי
המוט והטולד; ב) עליה בתצרוכת החצץ עקב ריבוי עבודות הנדק;
ג) עליה במחירי חומרים אחרים.

אשר למשכורת. אני מודיע כי ענין
המוטך לא נסתיים בקצב שחשבונו. הטיפול בענין זה נמשך.

י. טפיר: כמה אנשים פוטרנו?

מר ד. בן-זרור: איני יודע, אנו מוסיפים לסעיף זה 93
אלף ל"י. אתה יכול להגיד שקצב הפיטורים
מאחר ב-93 אלף ל"י.

י. טפיר: אני יודע כי בחודש יוני עוד לא פוטר
איש.

מר ד. בן-זרור: התקציב לא היה מבוסס על פיטורים
ב-1.4.

י. טפיר: אתה טועה.

הי"ר י. גורי: נשארו עוד שני טעיפיים: תקציבים מיוחדים
והענקות להוזלת מצרכים מיוחדים.
נעסוק בזה מחר.
אנו עוברים לענין המכס.

צו תעריף המכס והפטור

מר ג. ספיר: המדובר הוא צו המכס שהוטל ב-1.12 על חוטי כותנה
בשעור של 17,5%. חוטי כותנה וסיבי טיבן
שהם תחליף טלאכותי לחוטי כותנה היו פטורים ממכס. עד לאותו מועד
היה מוצר זה פטור מכל מס של יבוא. היו לכך נימוקים שחלק מהם פג
טעמם מכבר. זוהי מסורת עוד מחקופת המנדט אשר לא ניתנה הגנה על
התוצרת המקומית. דשו בענין זה כמה וכמה פעמים. המכס לא הוטל
מכבר מטעם זה שהתעיייה המקומית לא היה בכוחה לספק את מלוא הביקוש
למוצר זה. כיום שונה המצב במידה רבה. עם התקנת הציוד החדש
שהוזמן מהשילומים במפעלים הקיימים הגיע כושר הייצור של המטויות
המקומיות בעיקר באותם החוטים הפחות עדינים, אלה החוטים עליהם
הטלנו את המכס, כמעט לסיפוק מלוא התצרוכת בעבודה רציונאלית
של 2,5-3 משמרות.

הטעם האחד שחייב אותנו להטיל את המס
עכשיו היה הגנה על תוצרת הארץ, הגנה על הייצור המקומי. ללא מכס
זה אין ביכולת המטויות המקומיות להתחרות במוצרי היבוא ובעיקר
עכשיו עם התחלת עיבוד הכותנה המקומית שהיא טובה מאד אך יקרה יותר
מכותנת היבוא. החוט הזר נמכר בארץ במחיר הנופל ממחיר הלוקח בחשבון
את כל הוצאות הייצור.

הטעם השני הוא ספיגת רווחים מופרזים של
יבואנים. בשטח זה היה דבר מוזר מבחינה כלכלית. שררו בשוק בעת ובעונה
אחת שני מחירים לאותו מוצר: המחיר של החוט המקומי שהיה גבוה בחצי
לירה ממחיר חוט היבוא וחוט היבוא. אין להסביר זאת אלא על ידי כך
שליבואנים היה רווח הרבה יותר גדול מן המקובל של 8%-10% על הוצאות
היבוא. משום שני הטעמים האלה הוחלט להטיל את המס הזה.

אני רוצה לציין עוד עובדה אחת, והיא:
17,5% מס אינו מכסה את כל הפער שבין מחיר חוט היבוא לבין מחיר

החוט המקומי. עשינו זאת על מנת לאפשר הורדת מחירים של החוט המקומי.

בודאי תישאל השאלה: האם ובאיזו מידה יש לצפות כתוצאה מהמס הזה להעלאת מחירו של המוצר המנוטר, הבגד? תשובתנו היא שזה לא יביא לכל העלאת המחיר, כי יבוא החוטים הסתם בשנה שעברה בהיקף גדול. היה זה יבוא יותר גדול מאשר אנו מצפים לו השנה, בערך 15%-20% מן התצרוכת המקומית. המסויות במרץ יכולות לספק עתה את מלוא התצרוכת במספר האנגלי של 30-40. בחוטים העדינים יותר עוד איננו יכולים לספק את מלוא הדרישה.

הבדיקה שנעשתה גם מקרב החובטים המתנגדים להטלת המס הראתה שמחיר הבגד המקומי היה מבוטס על קלקולציה של החוט המקומי. לפי הנחה זו אין כל חשש לצפות שבעקב הטלת המס תהיה העלאת מחירים. יתכן והיו נימוקים אחרים להעלאת מחירים: אינפלציה, אבל הנימוח הכלכלי הראה כי אין יסוד לצפות להעלאת המחיר.

אם

אולם גם/בנייה לרבע קטכי הדבר יעלה את המחיר, ולהנחה זו אין כל סימוכין, וכי כל המס יגולגל בשלמותו על הצרכן הרי העלאת המחיר תתבטא ב-1 $\frac{1}{4}$ -1 $\frac{1}{2}$.

י. גר: אינך עומד כנראה על ההגיון הכלכלי שבמחיר השולי.

מר ג. סמחי: דווקא לכך אני מתכוון. אין כל ספק שלא תהיה העלאת מחירים, אולם כדי למנוע העלאת מחירים בתקופת הביניים דאגנו שכל ייצרני החוטים במרץ יתחייבו לא להעלות את המחיר עד אוגוסט 1956.

י. גר: היות ולא נטפיק לסיים את הדיון בסעיף זה אני מציעו לדחותו לסחר.

היו"ר י. גורי: אני נועל את הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.30